

Mgr. Denisa Balogová

Ústav cudzojazyčnej právnej komunikácie Právnická fakulta.UK

Univerzita Komenského, Právnická fakulta

Šafárikovo námestie 6, P.O.Box 313

810 00 Bratislava

E-mail adress: denisa.balogova@flaw.uniba.sk

POROVNÁVACIA ANALÝZA OBČIANSKEHO ZÁKONNÍKA Z HĽADISKA LINGVISTICKÝCH A SÉMANTICKÝCH ZMIEN A JEHO PERSPEKTÍVY

Abstract. Text of the abstract. The aim of the presented article is to identify and analyze linguistic and semantic changes in the texts of the Civil Code, with emphasis on their developmental nature and potential implications for future legal practice. The author approaches the issue through a comparative analysis of the historical and current versions of the Code, utilizing tools of quantitative linguistics and computer-based text analysis. The article is structured into two main parts. In the first, theoretical part, the author presents the development of the Civil Code in the years 1964, 1993, and 2024. She highlights key historical, social, and economic changes that significantly influenced the shaping of the language of the Civil Code and led to the creation of the current version, which is presently undergoing public consultation. In the analytical part, a quantitative analysis is conducted using the Qui-taUpu application, which enables the calculation of selected stylometric indicators that characterize the given texts and reveal potential deficiencies. The SAS software system is also employed to provide visualizations of the statistical evaluation of linguistic data. The obtained data will be used for the comparison and evaluation of the given texts.

Key words: Textual characteristics, Quitaup analysis, Stylometry, Comparative analysis, Statistical evaluation of data.

JEL classification: K15

Úvod

QuitaUp analýza právnych textov predstavuje interdisciplinárne prepojenie práva, jazykovedy a informatických metód. V kontexte Slovenskej

republiky nadobúda tento prístup nový význam najmä v súvislosti s pripravovanou rekodifikáciou Občianskeho zákonníka, ktorá zásadne mení nielen právne vzťahy, ale aj jazykovú štruktúru legislatívy.

Cieľom tejto štúdie je kvantitatívne a kvalitatívne porovnať jazykové charakteristiky Občianskeho zákonníka v rôznych časových obdobiach (1964 – 2024), identifikovať vývoj právneho jazyka a poukázať na nevyhnutné zmeny v jeho vývoji.

Podľa Čermáka F. (2017) kvantitatívna vychádza z numerických dát. Kvalitatívna analýza sa usiluje o získanie výsledkov sémantickej a funkčnej povahy a má niekedy aj subjektívnu, interpretatívnu povahu (Čermák 2017, s. 265).

Slančová D. (2024) sa zmieňuje o kombinácií kvalitatívnych a kvantitatívnych metód. Podľa uvedenej autorky je kvalitatívna interpretácia numerických dát inherentnou súčasťou kvantitatívneho výskumu (Slančová 2024, s. 138).

Korpusová lingvistika predstavuje rýchlo sa rozvíjajúcu oblasť v digitálnom priestore, ktorá rozvíja spoluprácu medzi korpusovými lingvistami a právnikmi. Zameriava na aplikáciu korpusovej analýzy a lingvistickej teórie na interpretáciu právnych textov, ako sú zákony a ústavy. Táto práca, v ideálnom prípade spolupráca lingvistov a právnikov, je pozoruhodná tým, že spĺňa disciplinárne normy pre právnu vedu aj lingvistický výskum (Römer, Barron, Cunningham, Clark 2024, s. 1).

Nástup digitálnych technológií zmenil oblasť korpusovej lingvistiky a posunul analýzu od tradičných manuálnych metód v interpretačných a konfirmačných úlohách, ktoré sa bežne používajú v diskurzne orientovaných štúdiách (napr. skúmanie konkordancie), k pokročilým

výpočtovým nástrojom, ktoré zvyšujú efektívnosť poskytovaním pokročilých funkcií (Moreno - Ort. 2025, s. 1).

Korpusové metódy ovplyvnili rôzne edukačné zdroje a nástroje ako sú učebnice a programy na kontrolu gramatiky (Sun Xiaohan, Mizumuto 2025, s. 1).

Podľa Cvrčka V. (2013) vniesla korpusová lingvistika do jazykového výskumu minimálne 3 akcenty. Ide o dôraz na empiriu a kvantitatívne

metódy, na parolovú stránku skúmania a na syntagmatickosť jazykov opozícii k prevládajúcemu paradigmatickému pohľadu tradičnej jazykovedy (Cvrček 2013, s. 5).

Významné postavenie v situácii digitálneho textu a jeho kvantitatívnych vlastností v súvislosti s teóriou informácie má kvantitatívna (matematická) lingvistika. Medzi najvýznamnejších autorov v tejto oblasti patria: Martina Benešová a kol.(2016), Radek Čech. Ioan -Iovitze Papesco a Gabriel Altmann (2014) (Faltýnek 2017, s. 34).

Nástroje lingvistickej analýzy získavajú čoraz väčšiu popularitu, pokiaľ ide o právny diskurz. Vytvorenie zásobníka metód analýzy založených na AI, ktoré sú aplikovateľné na právny diskurz, bude pre lingvistickú výskumnú komunitu veľkou metodologickou pomocou (Litvishko, Miller, Pronchenko 2025, s. 284).

Uvedení autori vyzdvihujú úspešnosť AI v právnom výskume. Algoritmy strojového učenia riadené umelou inteligenciou rýchlo spracúvajú dokumenty, čo absolútne vylučuje možnosť ľudskej chyby v právnych predpisoch. Technológie umelej inteligencie môžu zabezpečiť dodržiavanie zákonov a predpisov a identifikovať a vyhodnotiť potenciálne obchodné riziká (Litvishko, Miller, Pronchenko 2025, s. 287).

1. Historický a sociálny kontext Občianskeho zákonníka z rokov 1964, 1993 a 2024.

Jazyk Občianskeho zákonníka prešiel významnou transformáciou.

Verzia z roku 1964 bola ovplyvnená socialistickou ideológiou, s vysokou mierou normatívnosti a nízkou deskriptivitou. Napísaný v socialistickom režime, od toho záviselo zameranie daného textu. Slovensko bolo súčasťou Československej socialistickej republiky a bolo pod vplyvom komunistickej ideológie. Zákonník bol koncipovaný podľa sovietskeho modelu, v ktorom sa dôraz kládol na kolektívne vlastníctvo, obmedzenú zmluvnú slobodu, štátne riadenie. Jazyk zákona bol formálny, normatívny, s obmedzenou modalitou. – vid' tabuľka č.1.

V roku 1993 sa objavujú prvé náznaky demokratizácie jazyka, zavádzajú sa pojmy z trhového prostredia. Dôležitým historickým medzníkom bol rozpad ČSFR, vznik Slovenskej republiky. Z ekonomického hľadiska bolo pre toto obdobie typické prechod od totalitného režimu k demokracii a trhovej ekonomike. Jedným z najdôležitejších snáh bol pokus o liberalizáciu práva, ktoré sa prejavilo vo väčšej zmluvnej slobode, ochrane vlastníctva, posilneniu individuálnych práv. – vid' tabuľka č.2.

Jazyk Občianskeho zákonníka z tohto obdobia je vyvážený, s prvkami opisnosti. Občiansky zákonník z roku 2024 reflektuje spoločenské zmeny. Jedným z najdôležitejších znakov tohto obdobia je členstvo SR v EU. To viedlo k digitálnej transformácii a tlaku na právnu istotu a zrozumiteľnosť. Jedným z cieľov rekodifikácie občianskeho práva je zjednotenie, zjednodušenie a modernizácia právnych vzťahov.

Jazyk zákona je vysoko opisný, štandardizovaný, s dôrazom na modalitu a konzistenciu. – vid' tabuľka č.3.

Jedným z cieľov rekodifikovaného zákonníka 2025 je jasnejší (napr. zníženie syntaktickej zložitosti), vyššia miera konzistentnosti (napr. jednotné používanie právnych termínov), vyššia presnosť (napr. odstránenie nejednoznačnosti), štýlová vhodnosť (napr. formálna vs. neformálna dikcia, archaizmy vs. moderné výrazy), výrazne reformné, modernizačné a zamerané na zjednotenie a zrozumiteľnosť súkromného práva. Modernizácia súkromného práva – odstránenie zastaraných prvkov a reliktov socialistického právneho myslenia. Zvýšenie autonómie vôle jednotlivca – dôraz na slobodu rozhodovania v súkromnoprávných vzťahoch. Zjednotenie právnej úpravy – vytvorenie jednotného civilného kódexu, ktorý nahrádza rozdrobené osobitné zákony (napr. zákon o rodine, obchodné záväzky).

Zrozumiteľnosť a predvídateľnosť – cieľom je, aby právna úprava bola pre občanov jasná, systematická a ľahko aplikovateľná. Monistický koncept je považovaný za základ (Ministerstvo spravodlivosti SR, 2025).

V tejto situácii je preto potrebné poukázať na dostupnosť právneho textu. Imrichová uvádza, že texty zákonov sú určené všetkým občanom. Autorka sa zmieňuje o mnohých legislatívnych textoch, ktoré sa týkajú

situácií, v ktorých sa bežný občan v priebehu ocitne. Vysvetľuje, že ak máme poznať pravidlá fungovania spoločnosti, mali by sme textom, ktoré ich upravujú, rozumieť. Sú určené nielen právnikom, ale j občanom. V tomto vidí špecifickosť právnych textov (Imrichová 2014).

Abrahámová (1997) upozorňuje, že z psycholingvistického hľadiska absentuje porozumenie legislatívneho textu preto, lebo nie sú splnené dve podmienky, ktoré zaručujú komunikačný efekt:

1. emitent (zákonodarca) vytvoril komunikačnú bariéru použitím jazykových prostriedkov, ktoré sťažujú porozumenie v sémantickej zložke, a

2. účastníci konania nedisponujú rovnakou pragmatickou (vecnou) kompetenciou) (Abrahámová 1997).

Východiskom v tejto situácii je smerovanie ku inkluzívnej komunikácii. Podľa Dolníka (2021) ide o nástroj a prostriedok na presadzovanie sociálnej inklúzie, smerujúcej k inkluzívnej spoločnosti maximalizáciou demokratizácie individuálnej slobody a participácie a minimalizáciou reštrikcií individuálnej sebarealizácie. Podľa uvedeného autora je jazyková komunikácia inkluzívna, ak podporuje sociálnu inklúziu ako proces formovania „spoločnosti pre všetkých“, spoločnosti, v ktorej vládne sloboda, solidarita, rovnosť šancí, práv a povinností (Dolník 2021, s. 34).

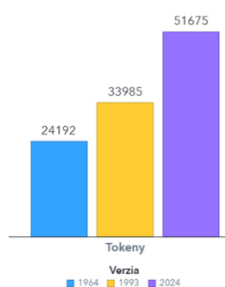
Uvedené skutočnosti majú veľký vplyv aj na jazykovú kultúru. Podľa Dolníka (2018) sa má jazyková edukácia (v najširšom zmysle) ráznejšie orientovať na komunikačnú kultúru v súlade s jej racionalitou, zahŕňajúcou racionalitu cieľa, prostriedkov, stratégií (a pod.) komunikačnej činnosti, a v diskurze o spisovnom jazyku upriamovať pozornosť na pomer medzi jazykovou a komunikačnou kultúrou a tým aj na miesto jazykového citu i metajazykových zásahov v kultivovaní a používaní jazyka (Dolník 2018, s. 183).

1. Porovnávacia QuitaUp analýza Občianskeho zákonníka z rokov 1964, 1993 a 2024.

Uvedenú porovnávaciu analýzu Občianskeho zákonníka považujeme za prínosnú pri vyhodnocovaní jednotlivých výsledkov QuitaUp analýzy.

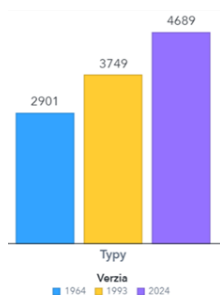
Pre výpočet uvedených výsledkov sme využili QuitaUp aplikáciu, ktorá sa nachádza na uvedenom portáli (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Pre zadefinovanie jednotlivých konštánt sme použili odbornú terminológiu uvedenú v danej aplikácii. Následne sme jednotlivé výsledky analyzovali a porovnávali.

1. Tokeny - frekvencia slovných tokenov (N) - vyjadruje celkový počet všetkých tokenov v danom texte. Token je grafické slovo, teda sekvencia znakov oddelených medzerami. Frekvencia tokenov tak zodpovedá dĺžke textu. Tokeny sú základom pre výpočet všetkých ostatných ukazovateľov: TTR, entropia, podiel hapaxov, MATTR, atď (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Vysoký počet tokenov znamená, že text je: rozsiahly (čo je typické pre zákonník), štýlovo stabilný (opakovanie terminológie), ale zároveň informatívny, ak má dostatok typov (unikátnych slov). Z uvedeného vyplýva, že Občiansky zákonník sa stále rozširoval. – vid' graf č.1.

Graf č.1. – Tokeny v Občianskom Zákonníkoch: 1964,1993,2024

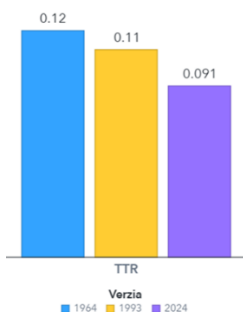
2. Typy - frekvencia slovných typov (V) - vyjadruje absolútnu početnosť všetkých typov v danom texte. Typ je abstraktná jednotka a token je jeho konkrétna realizácia. Počet typov teda zodpovedá počtu rôznych slov v texte (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Slovná zásoba sa v uvedených dokumentoch neustále rozširuje. Text sa stáva stále viac obsahovo a jazykovo bohatším. – vid' graf č.2.

Graf č.2. – Typy v Občianskych Zákonníkoch: 1964,1993,2024

3. TTR - pomer typov a tokenov - vyjadruje koncentrovanosť slovníka daného textu. Ide o základný index tzv. slovného bohatstva (čím vyšší TTR, tým bohatší slovník daného textu). Vzorec pre výpočet je: $TTR = \frac{V}{N}$, kde V je počet typov a N je počet tokenov v texte (Cvrček, Čech, Kubát 2020).

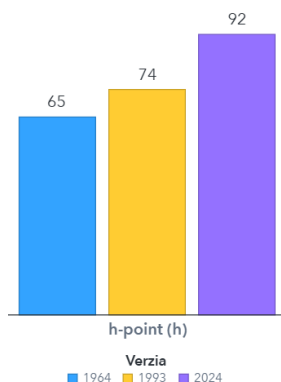
Ide o pomerne nízke hodnoty, čo naznačuje opakovanie slov – typické pre právne texty, kde sa používa konzistentná terminológia. Nízka hodnota TTR znamená vysoké opakovanie slov: v texte sa opakujú rovnaké slová. Tiež znamená aj nízku lexikálnu rozmanitosť: neobjavuje sa veľa nových slov a aj vysokú stylistickú konzistentnosť: jazyk je formálny, štruktúrovaný, často technický. – vid' graf č.3

TTR – pomer typov a tokenov v Občianskych zákonníkoch 1964, 1993, 2024.

4. H-point (h) - je v kvantitatívnej lingvistike vnímaný ako prestupná hranica medzi synsémantikou a autosémantikou vo frekvenčnej štruktúre textu. Je definovaný ako miesto vo frekvenčnej distribúcii textu, kde sa poradie alebo rank (r) daného slova rovná jeho frekvencii.

V aplikácii QUITAUp sú za autosémantické slová považované substantíva, adjektíva, verbá a adverbiá (Cvrček, Čech, Kubát 2020). V prípade slovies nie sú za tematické slová považované modálne slovesá (musieť, môcť, smieť). Výsledná hodnota tematickej koncentrácie je daná súčtom jednotlivých tematických váh TW jednotlivých tematických slov. Ide o stúpajúcu tendenciu. To je dôkazom, že v danom Občianskom zákonníku sa nachádza viac opakujúcich sa slov, ktoré tvoria jadro textu. To je typické pre právne dokumenty, kde je dôležitá terminologická konzistentnosť – rovnaké slová musia byť použité rovnakým spôsobom, aby sa predišlo nejasnostiam. – vid' graf č. 4.

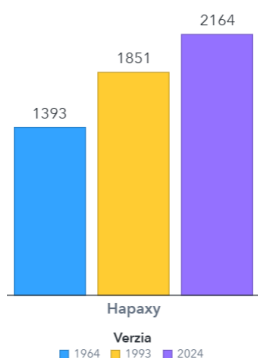

Graf č.4. – h – point

5 . Hapaxy - Ide o slová, ktoré sa vyskytnú v texte iba 1x. Hapaxy zvyšujú entropiu (rozmanitosť informácií) v texte (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Pomáhajú identifikovať špecifické témy alebo ustanovenia, ktoré sa neobjavujú inde. V právnej analýze môžu byť kľúčové pre výklad, pretože často označujú výnimky, špeciálne prípady alebo nové právne koncepty. Ide o stúpajúcu tendenciu, čo je dôkazom právneho jazyka, ktorého znakom je originálnosť vo vyjadrovaní. To sú primerané hodnoty pre

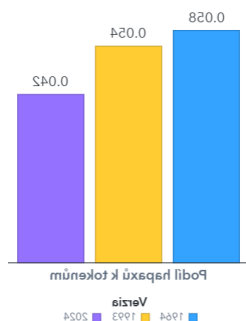
právny text, ktoré sa zvyšujú. To naznačuje, že jazyk je štandardizovaný a opakovane používa rovnaké výrazy (napr. „zmluva“, „strana“, „povinnosť“), ale zároveň obsahuje dostatok špecifických pojmov, ktoré sa objavujú len raz,

čím sa zvyšuje informačná hodnota textu. - vid' graf č.5.

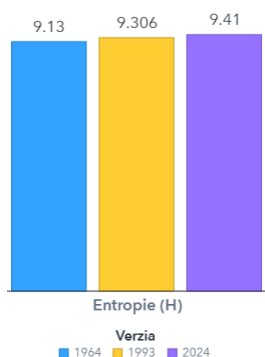
Graf č.5.Počet hapaxov v Občianskych zákonníkoch 1964, 1993, 2024.

6. Podiel hapaxov k tokenom - Vyjadruje, aké veľké zastúpenie majú hapaxy v danom texte. Táto hodnota je závislá na dĺžke textu – čím dlhší text, tým menší podiel hapaxov (Cvrček, Čech, Kubát 2020). V tomto type textu sa to potvrdilo. Ide o jav, ktorý prispieva k väčšej prehľadnosti právnych textov. Hodnota sa zvyšovala. Ide o tendenciu k zvyšovaniu množstva rôznych pojmov, právnych inštitútov, definícií a špecifických formulácií. Text nie je monotónny, aj keď používa opakujúcu sa terminológiu, zároveň zavádza nové výrazy v rôznych kontextoch. - vid' graf č.6.

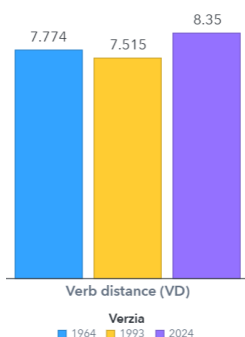
Graf č.6. Podiel hapaxov a tokenov v Občianskych zákonníkoch 1964, 1993, 2024.

7. Entropia (H) – miera neurčitosti systému. Tu chápeme entropiu ako hodnotu vyjadrujúcu mieru diverzity slovníka – čím je hodnota entropie väčšia, tým diverzifikovanejší (t.j. menej koncentrovaný) je slovník, teda vysoká hodnota entropie je znakom veľkého slovného bohatstva. Pre výpočet je použitá Shannonova entropia (Cvrček, Čech, Kubát 2020).– vid' graf č.7

Graf č.7. Výpočet entropie v Občianskych zákonníkoch v r. 1964, 1993, 2024.

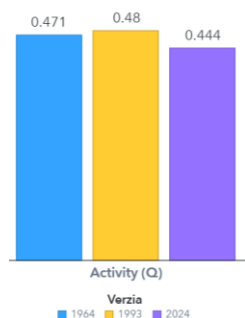
8. Verb distance (VD) - Je aritmetický priemer počtu tokenov medzi dvoma po sebe nasledujúcimi slovesami, pričom sa nezapočítavajú pomocné slová (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Uvedené hodnoty majú stúpajúcu tendenciu, t.j. jazyk je opisnejší a vety sú rozvinutejšie.- vid' graf č. 8

Graf č.8. Výpočet verb distance v Občianskych zákonníkoch 1964, 1993, 2024.

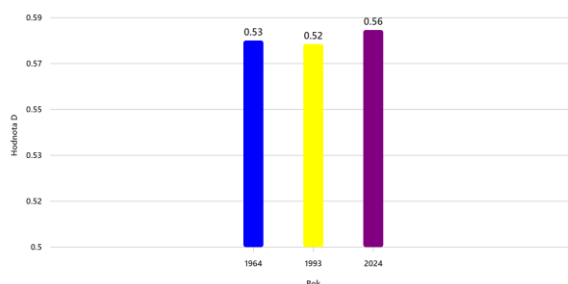
9. Aktivita (Q) - vyjadruje mieru dejovosti textu, a to v kontraste s deskriptivitou (popisnosťou). Ide o pomer slovies k súčtu slovies a adjektív, ktoré sa v texte vyskytujú: $Q = \frac{VV}{VV + A}$, kde V je frekvencia slovies a A je frekvencia adjektív (Cvrček, Čech, Kubát 2020). V právnych textoch sa nachádza pomerne dosť slovies, ale adjektíva sú v prevahe, t.j. text je viac deskriptívny.

Tendencia k nižším hodnotám vyjadruje inklinovanie k deskriptívnemu vyjadrovaniu. – vid' graf č. 9

Graf č. 9. Výpočet Activity v Občianskych zákonníkoch 1964, 1993, 2024.

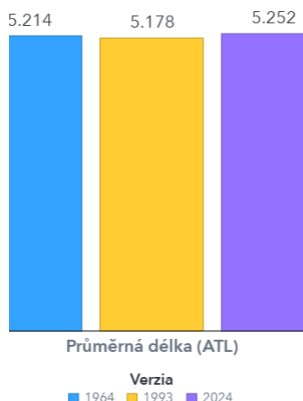
10. Deskriptivita (D) - vyjadruje mieru popisnosti textu. Je tak obrátenou hodnotou aktivity, a teda platí $D = 1 - Q$ (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Ide o zvyšujúce sa hodnoty. To je dôkazom nutnosti, aby sa Občiansky zákonník jazykovo rozvíjal. Jedným zo znakov je aj dôraz na presné definície. Opisnosť je tiež dôležitá, aby sa zabezpečila právna jednoznačnosť. Použitie kvalitatívnych výrazov, ktoré sú nevyhnutné pre výklad právnych noriem.- vid' graf č. 10

Graf č.10. Výpočet descriptivity v Občianskych zákonníkoch z rokov: 1964, 1993 a 2024.

1 1. Priemerná dĺžka tokenov (ATL) - Vyjadruje hodnotu aritmetického priemeru dĺžok tokenov v texte, pričom dĺžka tokenu je vypočítaná z počtov znakov. Ide o dĺžku slov v počte znakov (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Slová sú pomerne dlhé, čo je jedným zo znakov odborného jazyka, vyskytujú sa tu rôzne právne termíny. Táto konštanta má stúpajúcu tendenciu. Vyjadruje jazykovú komplexnosť, terminologickú presnosť, používanie dlhých odborných

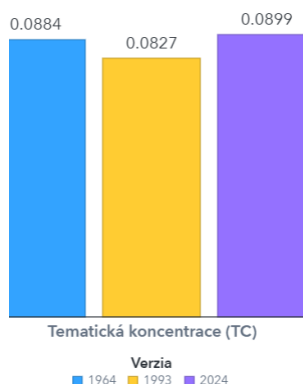
výrazov ktoré sú typické pre právne dokumenty. V právnych textoch sa bežne vyskytujú: komplexné právne termíny, ako napr. neodvolateľnosť, spôsobilosť, zodpovednosť, zložené slová a odvodeniny, napr. bezúhonnosť, neoprávnenosť, zmluvnoprávny. – vid' graf č.11.

Graf č.11. Priemerná dĺžka tokenov v Občianskych zákonníkoch 1964, 1993, 2024.

12. Tematická koncentrácia (TC) - vyjadruje mieru zameranosti textu na hlavnú tému či témy, pričom ústredná téma je detekovaná pomocou tzv. tematických slov. Výpočet je založený na vlastnostiach rankovej frekvenčnej distribúcie slov a h-bodu (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Táto konštanta má nízke hodnoty, t.j. nízku koncentráciu. Text sa neorientuje výlučne na jednu oblasť, ale pokrýva široké spektrum právnych tém. Nízke hodnoty naznačujú, že dokument nie je monotematický. Občiansky zákonník zahŕňa aj ďalšie právne oblasti, ako sú: dedičské právo, vlastnícke právo, záväzkové

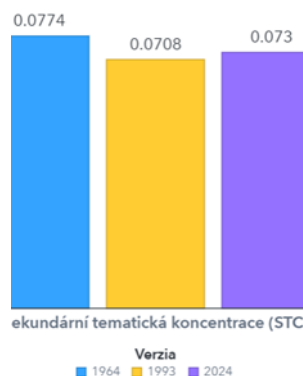
vzťahy, ochrana osobnosti. Tento rozptyl tém odráža komplexnosť a univerzálnosť právneho dokumentu, ktorý musí reagovať na rôznorodé právne situácie. – vid' graf č. 12.

Graf č.12. Výpočet tematickej koncentrácie v Občianskych zákonníkoch v r. 1964, 1993 a 2024.

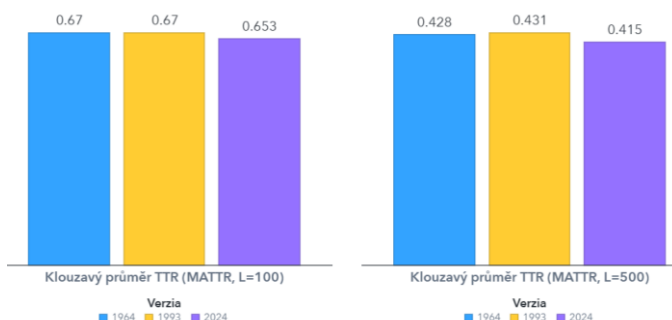
13. Sekundárna tematická koncentrácia (STC) - Sekundárna tematická koncentrácia (STC) vyjadruje mieru rozvinutia vedľajších tém v texte. Ide o doplnkový ukazovateľ k hlavnej tematickej koncentrácii (TC), ktorý sleduje, do akej miery sú v dokumente zastúpené témy mimo dominantného tematického jadra (Cvrček, Čech, Kubát 2020).

Vedľajšie témy nie sú výrazne rozvinuté. Text síce pokrýva rôzne právne oblasti, no sekundárne témy sa vyskytujú sporadicky a s nižšou frekvenciou. Slúži na podporu hlavného tematického rámca. Tento štruktúrovaný prístup je v súlade s charakterom všeobecného právneho predpisu, ktorého cieľom je zabezpečiť prehľadnosť, právnu istotu a univerzálnu aplikovateľnosť. – vid' graf č.13.

Graf č.13. Výpočet sekundárnej tematickej koncentrácie v Občianskych zákonníkoch 1964, 1993, 2024.

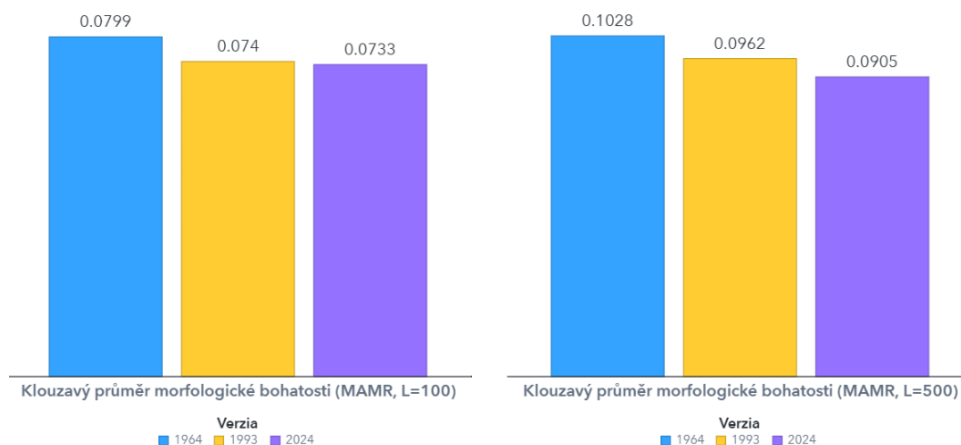
14.+15. Kľzavý priemer TTR (MATTR) - je jedným z indexov slovného bohatstva. Je založený na segmentácii textu do prekrývajúcich sa tzv. okien (windows), kde pre každé okno je vypočítaný TTR. Výsledná hodnota MATTR je aritmetickým priemerom všetkých hodnôt TTR (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Veľkosť okna (L) je v aplikácii QuitaUp stanovená na dve hodnoty: 100 a 500. Lexikálna variabilita v oknách 100 a 500 slov, vyjadruje variabilitu v menších oknách, čo naznačuje tematické zmeny, vyššiu variabilitu v menších úsekoch textu, čo je typické pre dokumenty, ktoré sa tematicky menia medzi jednotlivými časťami. MATTR meria lexikálnu rozmanitosť v pohyblivom okne (napr. 100 alebo 500 slov). Hodnota sa počíta ako priemerný TTR (Type-Token Ratio) v každom okne. Čím vyššia hodnota, tým viac rôznych slov sa používa v danom úseku. V malých úsekoch (napr. odsek, krátka kapitola) sa používa veľa rôznych slov — naznačuje tematickú pestrosť. – vid' graf č.14 – 15.

Graf č.14 a č. 15. Výpočet kľzavého priemeru TTR (MATTR) v Občianskych zákonníkoch v r. 1964, 1993, 2024.

16.+17. Kľzavý priemer morfolologickej bohatosti (MAMR) – meria morfológickú bohatosť – Teda, ako rôznorodé sú gramatické formy slov (napr. rôzne pády, časy, rody, osoby) (Cvrček, Čech, Kubát 2020). Rovnako ako MATTR, aj MAMR sa počíta v pohyblivých oknách. Hodnoty

sa znižujú, t.j. to môže naznačovať vyššiu jazykovú precíznosť, odbornosť, komplexnosť vyjadrovania. – vid' graf č. 16+17

Graf č.16 a č.17. Výpočet klzavého priemeru morfologickej bohatosti (MAMR)

Záver

Uvedená analýza potvrdila smerovanie a potreby pre nový Občiansky zákonník 2025. Jednotlivé konštanty poukázali na smerovanie a vývoj v oblasti rozvoja Občianskeho zákonníka. Jazyk sa stáva neustále viac opisný, štandardizovaný, tematicky zameraný a odráža potreby digitálnych štandardov. Zistili sme smerovanie ku vyššej variabilite – entropia vzrástla, nižšej rozmanitosti – dôsledok väčšieho množstva slov – typov. Tendencia k zložitejším vetám, k menej dynamickému a opisnejšiemu jazyku. Získané poznatky prispievajú k hlbšiemu porozumeniu jazykovej dynamiky právnych textov a otvárajú priestor pre diskusiu o smerovaní legislatívneho jazyka v kontexte rekodifikácie občianskeho práva.

Prílohy:

Tabuľka č.1. – Zoznam najčastejšie používaných slov v Občianskom zákonníku z r. 1964

	Slovo	Sl. druh	TW (primárni TC)	TW (sekundárni TC)
1	právo	NOUN	0,0133	0,0071
2	organizácia	NOUN	0,0104	0,0057
3	vec	NOUN	0,01	0,0055
4	občan	NOUN	0,0075	0,0045
5	môcť	VERB	0,0069	0,0041
6	mať	VERB	0,0064	0,004
7	byt	NOUN	0,0047	0,003
8	povinný	ADJ	0,0043	0,0028
9	škoda	NOUN	0,004	0,0026
10	užívanie	NOUN	0,0033	0,0022
11	zmluva	NOUN	0,003	0,002
12	ustanovenie	NOUN	0,0024	0,0018
13	služba	NOUN	0,0019	0,0016
14	doba	NOUN	0,0015	0,0014
15	musieť	VERB	0,0013	0,0013
16	osobný	ADJ	0,0012	0,0012
17	plnenie	NOUN	0,001	0,0012
18	byť	VERB	0,0008	0,0011
19	poistný	ADJ	0,0008	0,0011
20	právny	ADJ	0,0008	0,0011
21	spoločný	ADJ	0,0006	0,001
22	ísť	VERB	0,0005	0,001
23	predpis	NOUN	0,0004	0,0009
24	zákon	NOUN	0,0004	0,0009
25	povinnosť	NOUN	0,0003	0,0009

Tabuľka č.2. Zoznam najpoužívanějších slov v Občianskom zákonníku z r. 1993

	Slovo	Sl. druh	TW (primární TC)	TW (sekundární TC)
1	právo	NOUN	0,0119	0,0063
2	vec	NOUN	0,0114	0,0061
3	môcť	VERB	0,0071	0,004
4	mať	VERB	0,0059	0,0034
5	zmluva	NOUN	0,0057	0,0034
6	osoba	NOUN	0,0055	0,0033
7	povinný	ADJ	0,0041	0,0025
8	zákon	NOUN	0,0035	0,0022
9	byt	NOUN	0,0034	0,0022
10	škoda	NOUN	0,0032	0,0021
11	právny	ADJ	0,0025	0,0018
12	doba	NOUN	0,0022	0,0016
13	plnenie	NOUN	0,0021	0,0016
14	poistný	ADJ	0,0018	0,0014
15	ustanovenie	NOUN	0,0015	0,0013
16	musieť	VERB	0,0015	0,0013
17	dlžník	NOUN	0,0013	0,0012
18	inak	ADV	0,0013	0,0012
19	oprávnený	ADJ	0,0012	0,0011
20	veriteľ	NOUN	0,0011	0,0011
21	určený	ADJ	0,0008	0,0009
22	povinnosť	NOUN	0,0006	0,0009
23	súd	NOUN	0,0006	0,0008
24	pohl'adávk	NOUN	0,0005	0,0008
25	úkon	NOUN	0,0005	0,0008

Zoznam najčastejšie používaných slov v Občianskom zákonníku z roku 2024:

	Slovo	Sl. druh	TW (primární TC)	TW (sekundární TC)
1	právo	NOUN	0,013	0,0068
2	zmluva	NOUN	0,009	0,0048
3	vec	NOUN	0,0077	0,0042
4	môcť	VERB	0,0052	0,0029
5	osoba	NOUN	0,005	0,0028
6	záložný	ADJ	0,0048	0,0028
7	mať	VERB	0,0046	0,0027
8	zákon	NOUN	0,0039	0,0023
9	plnenie	NOUN	0,0038	0,0023
10	povinný	ADJ	0,0026	0,0016
11	poistný	ADJ	0,0025	0,0016
12	právny	ADJ	0,0024	0,0015
13	veriteľ	NOUN	0,0024	0,0015
14	byt	NOUN	0,002	0,0014
15	ustanovenie	NOUN	0,0019	0,0013
16	škoda	NOUN	0,0017	0,0012
17	inak	ADV	0,0014	0,0011
18	doba	NOUN	0,0013	0,001
19	dlžník	NOUN	0,0012	0,0009
20	osobitný	ADJ	0,0011	0,0009
21	byť	VERB	0,001	0,0009
22	pohládávka	NOUN	0,001	0,0008
23	oprávnený	ADJ	0,0009	0,0008
24	digitálny	ADJ	0,0009	0,0008
25	predpis	NOUN	0,0009	0,0008

Bibliografia

ABRHÁMOVÁ, E. (1997). Interpretačné postupy v práve. In: *Právny obzor* 80 (5), s. 419-503.

CVRČEK, V. (2013). *Kvantitatívni analýza kontextu*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, s. 284

CVRČEK, V., ČECH, R., KUBÁT, M. (2020): *QuitaUp – nástroj pro kvantitatívni stylometrickou analýzu*. Czech National Corpus and University of Ostrava. Dostupný z <https://korpus.cz/quitaup/>

ČERMÁK, F. (2017). *Korpus a korpusová lingvistika*. Praha: Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, s.268

DOLNÍK, J. (2018). *Jazyk v pragmatike*. Bratislava: VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, s. 183

DOLNÍK, J. (2021). *Jazyk v sociálnej praxi*. Bratislava: VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, s.34

FALTÝNEK, D. (2017). *Co je nového v lingvistice*. Praha: Nová Beseda, s. 96

IMRICHOVÁ, M. (2014). Jazyk slovenských právnych textov so zreteľom na právnu terminológiu. In: *Studia Slovakistica: Словакістика в часовій рефлексії і контактах* 14, s. 57–64

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SR. (2025). Kodifikácia súkromného práva. Online. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/agenda-ministerstva/kodifikacia-sukromneho-prava/>.

MORENO – ORTIZ, A. (2025). Corpus sense: A comprehensive tool for advanced text discourse exploration. *Applied Corpus Linguistics* 5 (3)

LITVISHKO M.O., KONSTANTINOVA S.A., MILLER S.I., PRONCHENKO N.E. (2025). *AI Tools in the Analysis of Legal Discourse: Methods and Prospect*. In: KARBKOVA B.A., ŽÁK L., MILENKOVIĆ I. *Big Data and Artificial Intelligence for Decision-Making in the Smart Economy*. Springer Nature Switzerland AG, p. 284

RÖMER – BARRON, U., CUNNINGHAM D.C. (2024). Applied corpus linguistics and legal interpretation: A rapidly developing field of interdisciplinary scholarship. *Applied Corpus Linguistics* 4 (1)

SLANČOVÁ D. a kol. (2024). Úvod do štúdia interaktívnej štylistiky (I). Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity Prešov, 2024. s. 480.

SUN XIAOHAN, A., MIZIMUTO, A.(2025). Exploring barriers to data-driven learning in the classroom: a systematic quantitative synthesis. *Applied Corpus Linguistics* 5 (2)

Zákon č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Časová verzia predpisu účinná od 1.10.1964 do 30.06.1969.

Zákon č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Časová verzia predpisu účinná od 01.01.1993 do 31.12.1993.

Zákon č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Časová verzia predpisu účinná od 1.11.2024.